

ТЕХНОЛОГІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

У статті привертається увага до проблеми професійної компетентності вчителя трудового навчання та технологій на основі використання компетентнісного, технологічного та культурологічного підходів як засобу реалізації основної ідеї сучасної парадигми освіти.

Відповідно до цього, на основі аналізу наукових джерел, здійснено характеристику базових понять та категорій дослідження проблеми формування технологічної грамотності, виявлено особливості реалізації компетентнісного, культурологічного та технологічного підходів в освіті, з'ясовано вплив технологізації педагогічного процесу на формування технологічної грамотності вчителя трудового навчання та технологій.

Зроблено висновок про те, що технологічна грамотність є складною, відкритою, соціально-економічною системою, функцією якої є ефективне і результативне здійснення професійно-педагогічної діяльності в умовах технологізації освіти, а системоутворювальним фактором є сама професійно-педагогічна діяльність.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність вчителя, компетентнісний підхід, культурологічний підхід, технологічний підхід, технологічна грамотність.

В українському суспільстві на сьогодні найактуальнішим залишається питання про конкурентоспроможність спеціалістів в умовах ринкової економіки, стрімких технологічних змін, глобалізації суспільства. На нашу думку, успіх вирішення даної проблеми безпосередньо залежить від працівників освітньої сфери, бо саме від професійної компетентності учителя залежить формування конкурентоздатності, ключових компетентностей учнів, їх спроможності увійти у світовий глобальний простір.

Сучасна ситуація суспільного розвитку актуалізувала необхідність всебічного вивчення такого феномену, як “професійна компетентність вчителя”.

Останнім часом проблема професійної компетентності педагогічних працівників перебуває в центрі уваги дослідників. Цей факт є визнанням того, що професійна компетентність відіграє провідну роль у педагогічній діяльності.

Питаннями педагогічної компетентності займалися такі дослідники як І. Бех, Н. Бібік, Ю. Варданян, Е. Зеєр, І. Зязюн, О. Овчарук, О. Пометун, І. Колесникова, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, Е. Рогов, Є. Сахарчук, В. Сериков, В. Синенко, А. Щербаков та ін. У дослідженнях і публікаціях цих та інших вчених започатковано розв’язання нашої проблеми; на них ми будемо спиратися у своїй статті.

Мета статті – на основі аналізу наукових джерел розкрити сутність поняття “технологічна грамотність” як необхідного компоненту професійної компетентності вчителя трудового навчання та технологій.

Сьогодні очевидний факт, що важливі сторони суспільного і приватного життя людини порушені освітою в такій мірі, що потрібна переоцінка системи освіти, що склалася в ХХ ст. Настала інша епоха, відмінна від попередньої: з’явилася інша наука, типова вже для ХХІ ст., Інший бізнес, інші навички, вміння успішності людини в будь-якій професійній діяльності. Діти грають в інші ігри, у них інший, ніж у попереднього покоління доступ до інформації, у них інші очікування від життя, інші погляди на обставини. Учень ХХІ ст. відрізняється від учня ХХ ст. Він інший, а іншого учня треба вміти по-іншому навчати.

Сьогодні відбуваються серйозні зміни в предметному навчанні, в засобах, методах навчання і, що особливо примітно, в освоєнні школярем способів пізнання. Пріоритетними стають способи створення образів, моделей, аналіз ситуацій і ін. Стає затребуваним критичне

мислення.

Щоб слідувати за швидкими змінами в житті суспільства, школа сьогодні змушена зробити “великий відхід” від традиційної моделі навчання. Продовжувати навчати традиційно – значить поглиблювати існуючу тупикову позицію, продовжувати навчати тільки мотивованих, інші просто не навчаються, хоча приходять в школу.

Зрозуміло, що глибока модернізація системи освіти передбачає не тільки зміну технології навчання, а й багато іншого. Але зміна технології навчання – це найважливіше завдання сьогодні. Від того, наскільки консервативний в цьому питанні сам учитель і адміністративний склад шкіл, залежить швидкість в просуванні технологічних змін в сьогоднішньому уроці.

В. Конєв наголошує, що сьогодні архітектура педагогічного простору повинна містити як мінімум два нових елементи, а саме: сучасні технічні засоби навчання (насамперед, комп’ютер з усіма його складовими) і “вчителя-тьютера”, тобто вчителя непередметника, власне педагога, який “...працює не зі знаннями-інформацією, а з культурною ситуацією, де в учня народжується знання-думка” [4].

Успіх інноваційних змінв системі освіти має вирішити удосконалення професійної компетентності педагогічних учителя, його творчого потенціалу, готовності до безперервної самоосвіти, здібності до гнучкого соціально-педагогічного мислення, гуманістичної спрямованості особистості.

Ми можемо констатувати, що загальна феноменологія професійної компетентності вчителя загальноосвітнього навчального закладу та її окремих видів знайшла відображення у великій кількості психолого-педагогічних досліджень, проте в сучасній психолого-педагогічній науці проблема професійної компетентності педагога не має однозначного розв’язання. Різні трактування професійної компетентності вчителя обумовлені, перш за все, особливостями структури діяльності фахівців різних професійних галузей.

Актуальною проблемою залишається недостатній методичний рівень підготовки сучасного вчителя трудового навчання, який повинен крім функціональної грамотності володіти комп’ютером, постійно підвищувати свій методологічний рівень, що є найвищим показником професійної компетентності. На жаль, вчителі-практики традиційно зорієнтовані на державні нормативні документи і мало цікавляться науковими розробками, які дають можливість урізноманітнювати варіанти організації процесу викладання трудового навчання. Багато вчителів не володіє основами дидактики, оцінною технологією, уроки проводять часом зовсім нецікаві. Але в тому провина не вчителя, а швидше тих освітніх реалій, в яких він змушений працювати, а також, частково існуючих підходів до оцінювання його роботи. Вчителі вважають, що негативною є практика оцінювання їхньої якості роботи, яка зводиться лише до участі в конкурсах, олімпіадах, що створює “нездоровий” дух змагань, призводить до роботи з окремими (успішними) дітьми. За таких умов більшість учнів у процесі трудового навчання перебувають поза увагою вчителя. Хоча головна цінність цього предмета полягає в тому, що він дає змогу створити умови для самореалізації кожного учня з будь-якими можливостями.

У зв’язку з цим посилюється значущість розвитку технологічної грамотності вчителів трудового навчання та технологій у процесі цілеспрямованої методичної роботи, а також самостійного удосконалення педагогічної майстерності, оволодіння додатковими знаннями й уміннями в галузі професійної-педагогічної діяльності.

Під грамотністю в широкому значенні розуміють базовий показник соціально-культурного розвитку населення, а стосовно освіти - це одна із важливих умов і показників якості навчання [3]. Грамотність технологічну необхідно розглядати як складову професійної компетентності, в структуру якої входять знання основ педагогіки і психології, професії, предмета, методики їх вивчення; уміння синтезувати наукове знання, відбирати і структурувати зміст освіти, проектувати й впроваджувати сучасні технології навчання у

процес підготовки кваліфікованих робітників, аналізувати професійно-педагогічні ситуації, розв'язувати педагогічні та виробничі завдання тощо.

Іншими словами, сьогодні як ніколи актуальним є питання розвитку педагогічного знання вчителя, його технологічної грамотності – вміння змістовно і процесуально синтезувати різні технології навчання, їх об'єднувати, знаходити способи їх органічної взаємодії в єдиній педагогічній інформаційно-освітньому середовищі

Застосування технологічного підходу до соціальних процесів, духовної сфери – порівняно інноваційне явище. Основними характеристиками технологічного підходу до навчання є: постановка діагностичної мети (з визначенням рівня засвоєння); об'єктивний контроль ефективності навчання і визначення рівня досягнення поставленої мети; досягнення кінцевого результату з точністю не менше 70%. До основних сучасних технологій навчання можна віднести наступні: проблемне навчання (Дж. Дьюї), технологія інтенсифікації навчання на основі знакових моделей навчального матеріалу (В. Шаталов), перспективно випереджувальне навчання з коментованим управлінням (С. Лисенкова), диференційоване навчання (М. Гузик, І. Закатова), технологія індивідуалізації навчання: метод проектів, батовська система, план Трампа (І. Унт, А. Границька, В. Шадриков), технологія програмованого навчання: блочне навчання, модульне навчання (Б. Скінер, Н. Краудер), комп'ютерні (інформаційні) технології навчання, укрупнення дидактичних одиниць (П. Ерднієв), поетапне формування розумових дій (Л. Виготський, П. Гальперін, Н. Тализіна), система розвивального навчання (Л. Занков), Технологія розвивального навчання Д. Ельконіна, В. Давидова та оптимізація процесу навчання (Ю. Бабанський).

Застосування новітніх і перспективних прогресивних технологій дає можливість забезпечувати випереджувальну функцію освіти. Зважаючи на те, що в інформаційно-технологічному суспільстві технології будуть мати гнучкий характер і швидко оновлюватися, людині треба постійно підвищувати рівень своєї технологічної культури. Це дасть змогу сформувати у кожній людині орієнтацію на неперервну освіту. Тобто, технологізація інтегрує в собі всі інші тенденції розвитку освіти.

Крізь призму компетентнісного підходу в основі технологічної грамотності вчителя трудового навчання та технологій мають бути знання й уміння з дидактики школи, методики організації та управління процесом навчання й виховання учнівської молоді тощо. У зв'язку з цим необхідною умовою успішної діяльності учителя є наявність методичної готовності до проектування цілей, змісту, методики викладання, засобів комплексно-методичного забезпечення процесу навчання. Зокрема, методична готовність учителя до створення комплексно-методичного забезпечення досягає високого рівня за умови наявності у них високої компетентності з предметної діяльності (предмет, професія) та педагогічної майстерності у формуванні знань, умінь, навичок; якісних умінь самостійно розробляти навчально-методичну документацію, дидактичні засоби навчання засоби письмового інструктування, наочні посібники), програмні засоби навчання, автоматизовані та комп'ютерні засоби контролю знань учнів тощо.

Центральною проблемою залишається якість технологічної освіти, яка залежить не від об'єму засвоєних знань, умінь і навичок учня, а від оволодіння ключовими компетентностями, що складають основу соціалізації особистості. Саме це повинно бути метою, основою процесу та кінцевим результатом даної освітньої галузі. Компетентнісний підхід у цілісному вигляді ще не реалізований у змісті технологічної освіти, хоча вона по своїй суті орієнтована саме на компетентнісний підхід, оскільки при вивченні технологій учні вчаться мобілізувати в конкретних ситуаціях знання і досвід, що отримали при вивченні освітніх предметів.

У процесі трудового навчання способи діяльності доцільно подати у вигляді ключових компетенцій.

Двадцять століття – час активного пошуку нового гуманізму, покликаного поєднати

людину і зовнішній світ, відтворити гармонію між ними. Для оволодіння вихідними принципами нового гуманізму потрібна революція людських якостей, оскільки без цього людство приречене на вимирання і загибель. Це завдання спроможна вирішити нова універсальна культура – технологічна [7].

Проведений науковцями аналіз дає підстави зробити висновок про те, що освіта ХХІ століття буде розвиватися саме в культурно-технологічній парадигмі. У педагогічних дослідженнях дотепер усе частіше застосовують культурологічний підхід, що дає змогу охопити всі основні характеристики процесу або ж об'єкта, який вивчають. У цьому випадку культуру сприймають як історично визначений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, відтворений у типах і формах організації життя та діяльності людей, у їх відносинах, а також у створюваних ними матеріальних і духовних цінностях. “Культура, – зазначає В. Конєв, – формує і спеціальну діяльність людини, діяльність педагогічну” [4].

До головних результативних компонентів освіти Б. Гершунський відносить і культуру разом із грамотністю, освіченістю, професійною компетентністю та менталітетом. Ієрархічні освітні “сходи” до найвищих освітніх результатів ми уявляємо так, як це зображено на рисунку 1.

Рис. 1. Ієрархічні “сходи” освіти

Цей рисунок дає можливість зробити висновок про те, що професійна компетентність особистості будь-якого фахівця є необхідним компонентом його залучення до культури [1].

На думку В. Симоненка, сформувати світове громадянське суспільство можливо лише завдяки високорозвиненій технологічній культурі. Саме вона здолає агресивність суспільства, тому що є наслідком бідноти, “відриву” від природи, захоплення антропоцентризмом замість біосфероцентризму [7].

Відповідальність системи освіти в цих умовах за прилучення людини до знань про технологічний світ, формування його ставлення до цього світу, визначення його світоглядної та моральної позиції в цьому світі ще більш актуалізували проблему узгодження загальноосвітньої, трудової та технологічної підготовки молодого покоління. Показником рівня технологічної готовності є грамотність.

Формування технологічної грамотності – завдання дуже актуальна в сучасних умовах. Технологічна грамотність важлива не тільки для фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, а й для будь-якої людини. З кожним днем світ стає більш технологічним і вимагає від кожного навичок управління технічними пристроями. З іншого боку, людина, підготовлений до вирішення технологічних задач, краще справляється з непростими життєвими ситуаціями, так як він вміє моделювати і проектувати, а також виокремлювати головне.

У ряді країн світу (США, Ізраїль, Нова Зеландія і ін.) прийнята концепція технологічної грамотності (Technological literacy) як цілі загальної технологічної освіти [6]. Що розуміється під технологічною грамотністю?

В матеріалах проекту “Технологія для всіх американців” наводиться таке визначення: “Технологічна грамотність – це здатність використовувати технологію, управляти нею і розуміти її” [6]. Там же сформульовані якості технологічно грамотної людини:

“Технологічно грамотна людина – це людина, яка:

- вміє вирішувати проблеми з урахуванням різних точок зору в різних контекстах;
- розуміє, що технологія включає системи і активно використовує системний підхід;
- використовує поняття з науки, математики, суспільних і гуманітарних дисциплін як інструменти для управління технологічними системами;
- може ідентифікувати відповідні рішення і прогнозувати наслідки рішень;
- розуміє найважливіші концепції технології”.

Концепція технологічної грамотності, прийнятої в зарубіжних, країнах не знайшла широкого поширення у нас в країні; тут отримала розвиток концепція технологічної культури особистості, що розробляється вітчизняними вченими.

По суті, мова може йти про вибір між двома підходами в сфері освіти: компетентнісний і культуроцентричним. Ми згодні з російським філософом А. І. Субетто, що “компетентнісний підхід знаходиться в відношенні додатковості до культуроцентричному, знаневоцетричному, системодеяельностному підходам і не може розглядатися як домінуючий при описі якості людини в освітньому просторі. Найбільш загальним, всеохоплюючим є культуроцентричний підхід” [8].

Таким чином, зробивши вибір на користь концепції формування технологічної культури особистості, ми розглядаємо технологічну культуру як інтегральне психічне утворення людини, що має ієрархічну багатокомпонентну структуру і якісно своєрідні рівні розвитку [5].

У зв'язку з цим, виділяємо три основні етапи становлення технологічної культури особистості: технологічна грамотність; технологічна компетентність; власне технологічна культура особистості.

Технологічною грамотністю ми називаємо перший етап становлення технологічної культури особистості.

Грамотність визначається як наявність необхідних відомостей з будь-якої області. З цієї точки зору технологічна грамотність – наявність технологічних знань і розуміння природи технологічної діяльності, зв'язків між виробництвом і суспільством, впливу технологій на навколишнє середовище.

Технологічна компетентність – інтегральне особистісно-діяльнісна якість, що характеризує здатність людини ставити технологічні завдання різного рівня складності і знаходити їх оптимальне рішення.

Технологічна культура включає в себе технологічну грамотність і технологічну компетентність як початкові етапи розвитку. Технологічна культура є якась результуюча, що виникає при взаємодії і взаємовплив трьох видів особистісної культури: наукової, технічної та інженерної.

Технологічна культура особистості – це високого рівня узагальненості інтегральне утворення і одночасно властивість розвиненого свідомості, виражене в його інтелектуальному, творчому і етичному потенціалах;

воно включає технологічні знання і вміння, володіння сучасними методами пошуку вирішення технологічних завдань, прагнення до перетворювальної діяльності, технологічне світогляд і мислення [9].

Зауважимо, що розвиток технологічної грамотності вчителів трудового навчання взаємопов'язаний із зростанням рівня їх педагогічної майстерності, під якою ми розуміємо сукупність високого рівня професійної підготовки, психолого-педагогічної ерудиції, творчих педагогічних здібностей, педагогічної техніки взаємодії з учнями, що в кінцевому результаті забезпечує формування їхньої готовності до продуктивного навчання, педагогічної діяльності.

Досягнення якісного рівня педагогічної майстерності ґрунтується на педагогічних здібностях вчителя, насамперед на тих, що відповідають вимогам професійно-педагогічної діяльності та сприяють досягненню продуктивних результатів: гностичні, проектні,

конструктивні, організаційні, перцептивні, сугестивні, комунікативні, креативні, дидактичні тощо.

Основу педагогічної майстерності, на думку Л. В. Заниної, Н. П. Меньшикової, утворює професійне знання: знання предмета, його методики, психології, а також уміння синтезувати науки, що вивчаються педагогами, розв'язувати педагогічні задачі, аналізувати педагогічні ситуації [2].

Проведений нами аналіз наукових джерел дає змогу констатувати, що у методології педагогічних досліджень розрізняють різні підходи, які дають змогу з різних боків розглянути певні явища на основі окремого аспекту. Однак, зважаючи на те, що з позицій лише одного підходу важко зрозуміти сутність предмета дослідження, найчастіше учені спираються на сукупність декількох підходів.

Український дослідник О. Пометун зауважує, що сьогодні у світі є три підходи (три моделі), на основі яких можна аналізувати й розбудовувати освітній процес у сучасній школі: підхід з погляду змісту; підхід з погляду процесу навчання; підхід з погляду результатів.

Підсумовуючи зазначене вище ми дійшли висновку, що складовими технологічної грамотності вчителів трудового навчання та технологій, які сприяють зростанню рівня їх педагогічної майстерності і в цілому професіоналізму в професійно-педагогічній діяльності є уміння проектувати власну концепцію навчання та виховання учнівської молоді, прогнозувати та оволодівати інноваціями, впроваджувати їх у навчальний процес, розробляти методики навчання з використанням засобів педагогічної діагностики, сучасних технологій навчання; здатність до творчого саморозвитку, діяльності, рефлексії, генерування ідей та їх реалізація в освітньому процесі.

Використана література:

1. *Гершунский Б. С.* Философия образования для XXI века / Б. С. Гершунский. – М.: Изд-во “Совершенство”, 1998. – 608 с.
2. *Занина Л. В., Меньшикова Н. П.* Основы педагогического мастерства: учебник (Серия “Учебники, Учебные пособия”) / Л. В. Занина, Н. П. Меньшикова – Ростов Н/Д: Феникс, 2003. – 288 с.
3. *Коджаспирова Г. М.* Педагогический словарь: для студ. высш и сред. пед. учеб. заведений / Г. М. Коджаспирова. – М.: Издательский центр “Академия”, 2001. – 176 с.
4. *Конев В. А.* Культура и архитектура педагогического пространства / В. А. Конев // Вопросы философии. – 1996. – № 10. – С. 47-51.
5. *Насипов А. Ж.* О технологической грамотности, компетентности и культуре / А. Ж. Насипов // Проблемы технологического образования в школе и вузе: материалы XIV Межд. конф. – М., 2008.
6. *Поляков В. А.* Трудовая подготовка школьников зарубежом (Современный опыт США и Великобритании): монография / под редакцией В. А. Полякова. – М.: МПГУ, 2005. – 176 с.
7. *Симоненко В. Д.* Технологическая культура и образование (культурно-технологическая концепция развития общества и образования) / В. Д. Симоненко. – Брянск: Изд-во БГПУ, 2001. – 214 с.
8. *Субетто А. И.* Компетентностный подход: онтология, эпистемология, системные ограничения, классификация – и его место в системе ноосферного императива в XXI веке / А. И. Субетто. – М.; Уфа: Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2007.
9. *Хотунцев Ю. Л., Насипов А. Ж.* Технологическое образование школьников в Великобритании, Франции, США, Австралии, Швеции и Нидерландах / Ю. Л. Хотунцев, А. Ж. Насипов // Наука и школа. – 2010. – № 2. – С. 67-71.

References:

1. *Gershunskiy B. S.* Filosofiya obrazovaniya dlya KhKhI veka / B. S. Gershunskiy. – M.: Izd-vo “Sovershenstvo”, 1998. – 608 s.

2. *Zanina L. V., Menshikova N. P. Osnovy pedagogicheskogo masterstva : uchebnik (Seriya "Uchebniki, Uchebnye posobiya") / L. V. Zanina, N. P. Menshikova – Rostov N/D : Feniks, 2003. – 288 s.*
3. *Kodzhaspirova G. M. Pedagogicheskiy slovar : dlya stud. vyssh i sred. ped. ucheb. zavedeniy / G. M. Kodzhaspirova. – M. : Izdatelskiy tsentr "Akademiya", 2001. – 176 s.*
4. *Konev V. A. Kultura i arkhitektura pedagogicheskogo prostranstva / V. A. Konev // Voprosy filosofii. – 1996. – № 10. – S. 47-51.*
5. *Nasipov A. Zh. O tekhnologicheskoy gramotnosti, kompetentnosti i kulture / A. Zh. Nasipov // Problemy tekhnologicheskogo obrazovaniya v shkole i vuze : materialy XIV Mezhd. konf. – M., 2008.*
6. *Polyakov V. A. Trudovaya podgotovka shkolnikov zarubezhom (Sovremennyy opyt SShA i Velikobritanii) : monografiya / pod redaktsiey V. A. Polyakova. – M. : MPGU, 2005. – 176 s.*
7. *Simonenko V. D. Tekhnologicheskaya kultura i obrazovanie (kulturno-tekhnologicheskaya kontsepsiya razvitiya obshchestva i obrazovaniya) / V. D. Simonenko. – Bryansk : Izd-vo BGPU, 2001. – 214 s.*
8. *Subetto A. I. Kompetentnostnyy podkhod: ontologiya, epistemologiya, sistemnye ogranicheniya, klassifikatsiya – i ego mesto v sisteme noosfernogo imperativa v XXI veke / A. I. Subetto. – M.; Ufa : Issled. tsentr problem kachestva podgotovki spetsialistov, 2007.*
9. *Khotuntsev Yu. L., Nasipov A. Zh. Tekhnologicheskoe obrazovanie shkolnikov v Velikobritanii, Frantsii, SShA, Avstralii, Shvetsii i Niderlandakh / Yu. L. Khotuntsev, A. Zh. Nasipov // Nauka i shkola. – 2010. – № 2. – S. 67-71.*

Соловей В. В. Технологическая грамотность как основа профессиональной компетентности учителя трудового обучения и технологий.

В статье обращается внимание на проблемы профессиональной компетентности учителя трудового обучения и технологий на основе использования компетентностного, технологического и культурологического подходов как средства реализации основной идеи современной парадигмы образования.

В соответствии с этим, на основе анализа научных источников, осуществлено характеристику базовых понятий и категорий исследования проблемы формирования технологической грамотности, выявлены особенности реализации компетентностного, культурологического и технологического подходов в образовании, выяснено влияние технологизации педагогического процесса на формирование технологической грамотности учителя трудового обучения и технологий.

Сделан вывод о том, что технологическая грамотность является сложной, открытой, социально-экономической системой, функцией которой является эффективное и результативное осуществление профессионально-педагогической деятельности в условиях технологизации образования, а системообразующим фактором является сама профессионально-педагогическая деятельность.

Ключевые слова: компетентность, профессиональная компетентность учителя, компетентностный подход, культурологический подход, технологический подход, технологическая грамотность.

Solovey V. V. Technological literacy as the foundation of professional competence of teacher of labor training and technology.

The paper drawn attention to the problem of professional competence of teachers of labor training and technology on the basis of competence, technological and cultural approach as a means of implementing the basic idea of the modern paradigm of education.

In accordance with this, on the basis of the analysis of scientific sources, the basic concepts and categories of the study of the problem of the formation of technological literacy were analyzed, the specifics of the implementation of the competence, culture and technology approaches in education were revealed; the influence of the technological development of the pedagogical process on the formation of the technological literacy of the teacher of labor training and technology was elucidated.

The conclusion is made that technological literacy is a complex, open, socio-economic system whose function is the effective and efficient implementation of professional and pedagogical activity in the context of technological education, and the system-forming factor is the professional and pedagogical activity itself.

Keywords: competence, professional competence of the teacher, competence approach, culturological approach, technological approach, technological literacy.